

KANDIDATUPPSATS I BIBLIOTEKS- OCH INFORMATIONSVETENSKAP
AKADEMIN FÖR BIBLIOTEK, INFORMATION, PEDAGOGIK OCH IT
2019

”Det är lite som att handla smågodis”
En undersökning om var vuxna läsare hittar boktips

JESSICA HERMANSSON

HÖGSKOLAN I BORÅS
VETENSKAP FÖR PROFESSION

© Jessica Hermansson
Mångfaldigande och spridande av innehållet i denna uppsats
– helt eller delvis – är förbjudet utan medgivande.

Svensk titel: ”Det är lite som att handla smågodis”
En undersökning om var vuxna läsare hittar sina boktips

Engelsk titel: ”It’s a bit like buying pick’n mix”
A study about where adult readers find their book tips

Författare: Jessica Hermansson

Färdigställt: 2019

Abstract: The aim of this bachelor thesis is to investigate how readers go about selecting fiction in their everyday life. The aims are to get information on where readers get their information regarding which books to read in their everyday life, which sources they use and why they use those sources. The study focuses on readers who are 18+ and that practice leisure reading in their everyday life. The research questions are:

- What sources do adult readers use to find book tips?
- How do grown up readers describe and motivate the sources they use to find book tips?

The methodology used is qualitative semi-structured interviews with eight adult readers. The theoretical framework used in the study comes from Kirsty Williamson’s theory of the role of incidental information acquisition in regards to the everyday life information needs and seeking.

The results of the study show that the majority of the participating readers’ sources for their everyday life information seeking align with earlier studies. From the perspective of Williamson’s theory readers use sources such as family and friends which are categorized as intimate personal networks, social media, blogs and book clubs which falls under broader personal networks, mass media such as news paper, hash tags, TV and internet, and institutional sources such as the library and book shops.

Nyckelord: Läsare, boktips, everyday life information seeking, information seeking

Innehåll

1	INLEDNING	2
1.1	PROBLEMFÖRMULERING	3
1.2	SYFTE	3
1.3	FRÅGESTÄLLNING	3
1.4	AVGRÄNSNING	3
2	TIDIGARE FORSKNING	4
2.1	INFORMATIONSKÄLLOR FÖR ATT HITTA BÖCKER	5
2.2	BIBLIOTEK SOM LITTERATURFÖRMEDELARE	6
2.2.1	<i>Sociala medier och bibliotek</i>	7
3	EVERYDAY LIFE INFORMATION: AN ECOLOGICAL MODEL OF USE	9
3.1	WILLIAMSONS MODELL	9
3.2	BROWSING OCH SERENDEPITY	11
3.3	MODELLENS ANVÄNDNING FÖR DENNA STUDIE	11
4	METOD	13
4.1	DATAINSAMLING	13
4.1.1	<i>Intervjuguide</i>	13
4.1.2	<i>Genomförande av intervjuer</i>	13
4.2	DATAANALYSMETOD	14
4.3	URVAL	14
4.4	ETIK	15
4.5	RELIABILITET OCH VALIDITET	15
5	RESULTAT OCH ANALYS	17
5.1	PERSONLIGA NÄTVERK:	18
5.1.1	<i>Vänner och familj</i>	18
5.2	BREDARE PERSONLIGA NÄTVERK:	19
5.2.1	<i>Sociala medier</i>	19
5.2.2	<i>Bloggar</i>	20
5.2.3	<i>Bokklubbar</i>	20
5.3	MASSMEDIA:	21
5.3.1	<i>Dagstidningar och tidsskrifter</i>	21
5.3.2	<i>Hashtags</i>	22
5.3.3	<i>TV</i>	22
5.3.4	<i>Internet</i>	22
5.3.5	<i>Böckers framsidor</i>	23
5.4	INSTITUTIONELLA KÄLLOR:	23
5.4.1	<i>Bibliotek</i>	23
5.4.2	<i>Bokhandlar</i>	24
6	DISKUSSION OCH SLUTREFLEKTION	26
7	FÖRSLAG TILL FORTSATTA STUDIER	28
8	KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING	29
9	BILAGA 1	32
10	BILAGA 2	34
10.1	INLÄGG POSTAT I FACEBOOKGRUPPEN SNACKA OM BÖCKER	34
10.2	INLÄGG POSTAT PÅ MIN PRIVATA FACEBOOK	34

1 Inledning

Vi lever i ett informationssamhälle under ständig förändring (Webster, 2014). I detta förändrade informationssamhälle har det intensifierats vem som producerar kultur och kunskap och med detta även vem det är som granskar, förmedlar, organiserar och värderar denna kultur. (Sundin, 2010). Parallellt med detta så utvecklas även tekniken och ger oss tillgång till nya verktyg i form av digitala och sociala medier. Dessa verktyg förändrar hur vi söker information och var vi hittar den (Webster, 2014). Olof Sundin (2010) skriver att nya medieformat, deltagande kulturer och internationella kommersiella aktörer konkurrerar med experters auktoritet om kunskap och betydelsefull kultur. Exempel på dessa nya medieformat och deltagande kulturer är Facebook och Blogger (Sundin, 2010). Sedan internet slog igenom har det påverkat användningen av andra medieslag. Människors aktiviteter på internet består mycket av läsning av olika slag i form av interaktion med olika kortare texter på sociala medier, läsning av tidningar och hemsidor eller läsandet av mejl. Dock så har bokläsningen som aktivitet varit förhållandevis beständig (Höglund & Wahlström, 2018). Genom åren har biblioteken anpassat sig och gått jämte de förändringar som skett i samhällets och teknikens utveckling. För bibliotekens del är det en kontinuerlig uppgift att bibehålla sin relevans i informationssamhället (Holmberg, 2009).

Med informationssamhället och den nya teknik som kommer med det så blir frågor mer angelägna kring vilka källor som existerar och används för att hitta information i det vardagliga livet hos människor som läser litteratur. Informationssökning är ett av de mest centrala fälten inom biblioteks – och informationsvetenskap. Det är ständigt aktuellt för bibliotekarier att kunna ge god service till sina användare. Detta betyder därför att en förståelse krävs av de som arbetar inom fältet för hur och varför människor använder olika informationstyper och informationsflöden (Rubin, 2010).

Litteraturläsning och läsfrämjande har alltid hört till folkbibliotekens huvuduppdrag. Det är inte bara hos barn, unga och människor med annat modersmål än svenska som de ska inspirera till litteraturläsning utan numera så inkluderas även vuxna i deras läsfrämjande syfte (Nilsson, 2012). Litteraturförmedling är också en del som hör till de svenska folkbibliotekens uppdrag och finns även inskrivet i Bibliotekslagen. Där står det skrivet att: ”Folkbiblioteken ska särskilt främja läsning och tillgång till litteratur. Folkbiblioteken ska verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet” (Bibliotekslag § 7). Utöver biblioteken så finns det även andra bokförmedlande aktörer. Många virtuella mötesplatser för bokentusiaster drivs av människor som inte är kopplade till biblioteksväsendet. Det är troligt att dessa mötesplatser kommer att få en allt mer ökad betydelse. Så om bibliotekarier ska kunna ta sig an dessa förändringar och hantera dem och samtidigt förbli relevanta i samhället så är studier inom detta ämne aktuella (Tóth & Audunson, 2012).

Kopplat till litteraturförmedling finns även de som det förmedlas till; läsarna. Forskning visar att läsarna och deras läsvanor kan te sig på flera olika vis (Tóth & Audunson, 2012, Ross, 1999) och nöjesläsning är ett av dessa sätt (Ross, 2006). Nöjesläsning är ett begrepp som Jessica Moyer (2007) undersöker i sin studie, och genom intervjuer och enkäter så har hon konstruerat en modell över den kunskap som nöjesläsning skapar enligt henne. Läsare som nöjesläser uppskattar den kunskap som de får genom

läsningen, men att få kunskap är inte det huvudsakliga syftet med nöjesläsningen (Moyer, 2007). I samband med detta så blir det även av intresse att nämna begreppet *everyday life information seeking* som fokuserar på informationsökning som sker i vardagslivet hos människor. Kirsty Williamson (1998) använde sig av detta begrepp när hon utförde sin studie om vilka källor och former av informationsökning hennes respondenter använde sig av för att tillfredsställa de informationsbehov som uppkom i deras vardag.

1.1 Problemformulering

Inom Biblioteks och Informationsvetenskap så finns det ett huvudsakligt intresse att undersöka informationsökning, läsare och läsning. Hur hittar människor sin information och vilka verktyg använder de för att tillfredsställa sitt informationsbehov? Forskning kring hur läsare går till väga, vilka källor de använder sig av, för att hitta sin nöjesläsning är ett område som det är sparsamt forskat om. Eftersom vi nu befinner oss i ett läge där informationsökningen hos människor intensifieras så är det också relevant att undersöka detta ämne mer.

En ökad förståelse inom detta ämne kan bidra till mer kunskap om litteraturförmedlingens premisser i ett samhälle där informationsflöden för detta ändamål återfinns på många platser. Ämnet är också aktuellt för bibliotek och bibliotekarier ur omvärldsbevakningens perspektiv och att hålla sig a jour med sitt yrke och sin yrkesroll. Det är också av intresse för biblioteken ur perspektivet att fortsätta hålla sig relevanta i det föränderliga informationssamhället.

1.2 Syfte

Syftet med denna studie är att undersöka hur läsare resonerar kring de källor de använder sig av när de väljer nöjesläsning.

1.3 Frågeställning

- Vilka källor använder vuxna läsare för att finna boktips?
- Hur beskriver och motiverar vuxna läsare de källor de använder för att finna boktips?

1.4 Avgränsning

Studien har inte gjort någon avgränsning gällande att endast intervjua biblioteksanvändare eller icke-användare av bibliotek, utan båda typer ingår i studien. Ingen avgränsning har heller gjorts gällande hur vuxna läsare läser, utan studien inkluderar alla sorter, allt från fysiska böcker till talböcker. Med vuxen avses att en är över 18 år.

2 Tidigare forskning

Den tidigare forskningen är indelad i olika rubriker som denna studie berör. Syftet är att genom tidigare forskning om möjligt skapa en övergripande blick av fältet som studien undersöker.

Information Need Seeking and Use är ett forskningsfält inom Bibliotek och Informationsvetenskap som brukar benämnas som INSU-forskning. Det är kopplat till informationsbehov, informationssökning och informationsanvändning hos människor och hur den processen kan te sig på olika sätt (Case, 2012). Informationssökning, översatt från engelskans *information seeking*, är ett beteende som är kopplat till när människor ska göra ett val, men de saknar viktig information för att kunna göra det valet. Det börjar med att människor har ett informationsbehov, engelsk översättning *information need*. Det kan förklaras som ett behov som uppstår när informationen människor har är otillräcklig för att kunna tillfredställa ett mål. Ett exempel på ett sådant scenario kan vara informationssökning inför husköp. Människan gör då vad hen kan för att detta informationsbehov ska tillfredställas, pratar med andra människor, söker på webben, läser tidningar och böcker och så vidare. Människan gör detta tills hen känner sig tillfredsställd med sitt informationssökande, och när det har skett så går hen tillbaks till ett informationssökningsstadium som är mer passivt. Det är i detta passiva tillstånd av informationssökning som människan befinner sig i det vardagliga livet. I detta stadium så sker informationssökning oftare än vad en tänker på. Det behöver inte alltid vara ett stort mål bakom informationssökning, många gånger sker det av ren nyfikenhet, av att vi vill veta mer om något som vi nyss har stött på eller hört om (Case, 2012). Kopplat till termen informationssökning finns den engelska termen *information seeking behaviour*, vilket kan översättas grovt till informationssökningsbeteenden. Case (2012) förklarar begreppet:

Information behavior (hereafter, "IB") encompasses information seeking as well as the totality of other *unintentional* or *passive* behaviors (such as glimpsing or encountering information), as well as purposive behaviors that do not involve seeking, such as actively *avoiding* information. (Case, 2012, s. 6)

Med andra ord så kan informationssökningsbeteenden beskrivas som avsiktlig sökning av information vars syfte är att fylla informationsbehovet. Detta kan således ske genom att personen i fråga vänder sig till manuella informationssystem, alltså böcker eller tidningar, eller så kan hen vända sig till datorbaserade system såsom Internet (Esew & et. al., 2014).

Inom fältet informationssökning är det också värt att nämna ett begrepp som har börjat användas i samband med *information behaviour* (IB), nämligen *information practices* (IP). Detta begrepp kom till när det började ifrågasättas var de sociala dimensionerna får plats hos människors informationssökningsprocesser. Forskare Reijo Savolainen pekar på att *information behaviour* och *information practices* kan ses som två begrepp som kompletterar varandra, varav IP relaterar mer till sociologi och social filosofi och IB lutar mer åt traditionell psykologi (Mai, Case & Given, 2016). *Information practices* perspektiv till forskning inom informationssökning är sociologisk och kontextorienterad. En del forskare föredrar IP som begrepp då fokuset ligger på människor i olika grupper och samhällen som blir en kontext för deras världsliga

aktiviteter. I IB ligger fokuset på beteenden, motiv och färdigheter hos individer (Savolainen, 2007).

Kopplat till detta finns ett flertal modeller utvecklade av forskare inom INSU-fältet. Dessa modeller fokuserar på informationssökning och är varierande på flera sätt, t.ex. i deras strukturer, målsättning och tilltänka användning. Modellerna är även tänkta att fungera i generella scenarion eller scenarion som är mer kontextspecifika (Case, 2012).

2.1 Informationskällor för att hitta böcker

Det finns flera informationskällor som människor som läser använder sig av när de söker böcker att läsa. Det pekar studier på som har gjorts av Ragnar Audunson och Máté Tóth (2012), Catherine Sheldrick Ross (1999) samt en studie av Kamy Ooi och Chern Li Liew (2011). Dessa undersökningar visar på att människor som läser använder sig av en mängd olika metoder för att hitta böcker att läsa. Audunson och Tóths undersökte två hemsidor som är riktade mot bokälskare och som inte drivs av bibliotek. Dessa hemsidor var den ungerska hemsidan Moly.hu och den norska hemsidan Bokelskere.no och det var användare av dessa hemsidor som var deltagare i undersökningen. I deras studie så får deltagarna främst sina böcker från antingen egna boksamlingar eller att de köper dem i bokhandlar. Majoriteten använde sig inte av biblioteken. Den främsta källan som användes för att få information om böcker var respondenternas sociala nätverk, alltså familjen eller vänner. Denna information pekar forskarna på att läsningens sociala dimension är stark och att den mer lutar sig mer mot privata sociala nätverk än främlingar på hemsidor. För att få bokrekommendationer så hade hemsidorna och internet dock över lag en mycket större roll. Detta kan jämföras med den minst använda källan som var att få information från bokförsäljare, bibliotekarier eller lärare. Ungerska deltagare använde sig mer av lärare än vad norska deltagare gjorde, men norska deltagare använde sig mer av massmedia och bokförsäljare för att få information. Bibliotekarier hade inte alls stor roll hos någon av de berörda nationaliteterna. Studiens deltagare använde främst hemsidan som en informationskanal och inte som en plats där de kan möta likasinnade (Audunson & Tóth, 2012).

Catherine Ross (1999) kommer fram till ett liknande resultat i sin studie där hon granskat läsares icke målmedvetna utbyten med texter som informationskällor i vardagslivet. Hennes undersökning gjordes med 194 stycken läsare där deras erfarenheter med att läsa för nöjes skull analyseras. De frågor som var i fokus för undersökningen var hur läsarna går till väga för att välja en bok att nöjesläsa, om det finns någon bok som har hjälpt läsaren eller gjort en skillnad i deras liv och hur läsarna känner för att läsa om böcker som de har läst tidigare. De källor som läsarna i Ross studie använde för att hitta böcker att nöjesläsa baserades mycket på tidigare erfarenheter och metakunskap om författare, förlag och omslag. Även personliga nätverk av vänner och familj som rekommenderade böcker användes. När läsarna står i bibliotek eller bokhandlar och browsar så kan de komma ihåg information från recensioner och tidigare erfarenheter med böcker:

In cases where the information need is fuzzy or the searcher is unaware of helpful sources, the term 'browsing' rather than searching may be used, but even here browsing is usually discussed

as a goal-oriented, semi-structured search tactic to be used after some initial formulation of a query (Ross, 1999, s. 784)

Kunskap som de bär med sig är kopplad till författare, titlar, genrer, minnen av recensioner, vänner och familjs förslag, den information som finns både på framsidan och på baksidan av böcker samt stickprov på böcker. När studiens läsare ville ha information om nya böcker att läsa så användes läsarens omgivning för att söka information. Den information som anses värd att komma ihåg sparas undan i minnet eller på listor. Källor som kan användas för att få denna information kunde vara recensioner i dagstidningar, författare eller böcker nämnda i andra tidsskrifter, böcker som ligger bakom filmer eller serier eller böcker som dyker upp i samtal med andra. Endast rekommendationer från källor som anses trovärdiga och vars smak kan stämma överens med en själv accepteras. Dessa kan komma från recensenter, vänner, familj, bibliotekarier, personal på bokhandlar och även bekanta på internet (Ross, 1999).

En annan studie av läsning som har gjorts är av Kamy Ooi och Chern Li Liew (2011) med titel *Selecting fiction as part of everyday life information seeking*. Forskarnas syfte med studien var att undersöka hur tolv läsande vuxna människor söker information, och hur de går till väga när de väljer böcker att låna vid folkbibliotek. Forskarna ville undersöka vad det var som påverkade deltagarna att välja just de böcker som de valde, samt vilka källor de använde sig av för att få information om böcker. I studien använder forskarna sig av Williamsons modell som utgår från teorin om *everyday life information seeking*. Studiens kom fram till att deltagarna valde böcker till största del utanför folkbiblioteket. Valet av skönlitteratur hos respondenterna påverkades av deras egna karaktärsdrag samt de informationskällor som fanns omkring dem i form av *vänner*, massmedia och familj. Forskarna skriver att mer forskning behöver göras för att förstå hur läsare väljer böcker inom *everyday life environments*. Williamsons modell också pekar mot, att personliga nätverk och massmedia står nära användaren som informationskälla. Detta var något som forskarna ansåg stämde överens med deras egna resultat. Deras studier visar också vad tidigare studier inom ämnet har visat, att människor tenderar att söka hjälp och information från *interpersonal sources* framför institutionella, att bokrekommendationer oftast bara togs emot från källor som de ansåg vara pålitliga. Studiens deltagare lockades inte av tips vid biblioteket som gjordes av bibliotekarier eller andra läsare. Tillit var en viktig aspekt för respondenterna för att kunna ta emot boktips från andra. Att information kan sökas avsiktligt eller hittas oavsiktligt enligt Williamsons modell bekräftar även denna studie, då det för deras respondenter kunde medvetet leta böcker eller också ibland få bokrekommendationer utan avsikt (Ooi & Liew, 2011).

2.2 Bibliotek som litteraturförmedlare

Det är av relevans att ha med tidigare forskning gällande bibliotek som litteraturförmedlare. Detta eftersom de olika verktyg som biblioteken tillhandahåller när det kommer till litteraturförmedling används av bibliotekets användare.

Litteraturförmedling hos folkbiblioteken i Sverige är ett av institutionens huvuduppdrag, det är en tradition som går hundra år bakåt i tiden (Nilsson, 2012). Folkbibliotekens inställning till läsning och litteratur är att det är något gott och positivt, inte bara för individen utan även ur ett kollektivt perspektiv. På individnivå påverkas

människans personliga utveckling och avkoppling av läslust och läsutveckling, medan det på kollektivnivå blir relaterat till synen på demokrati och yttrandefrihet. Folkbiblioteken i Sverige ska praktisera neutral syn på genrer, olika former av medietyper och människors personliga smak. Den litteratur som folkbiblioteken erbjuder ska också vara av bra kvalitet (Nilsson, 2012).

Vid folkbibliotek finns det två metoder för litteraturförmedling, den passiva metoden och den direkta metoden som Ross, McKechnie och Rothbauer kallar för *reader's advisory interview* som är ett referenssamtal. Den passiva metoden syftar på när bibliotekarierna katalogiserar och gör i ordning böckernas ryggar med beteckningar, olika sorters hyllskyltningar med böcker, boklistor och även delar in böckernas uppställning i biblioteket via olika genrer såsom Science Fiction och Deckare. Med hjälp av dessa metoder så blir själva biblioteket i sig en litteraturförmedlande enhet (Ross, McKechnie & Rothbauer, 2006). Bibliotekets skyltningshyllor med t.ex. nyutkommen litteratur eller genreavdelningar inne i biblioteket med skyltningar av böcker i själva hyllorna blir indirekta litteraturförmedlande verktyg till användarna. Dessa litteraturförmedlande verktyg används också av de människor som letar nya böcker att läsa. *Reader's advisory service* har sett olika ut genom tiderna, men den moderna varianten är att *reader's advisory service* för folkbibliotek är en approach som är kunskapsbaserad och ickedömande. All läsning värdesätts och det är läsaren som vet bäst vad hen vill läsa, inte bibliotekarien (Ross, McKechnie & Rothbauer, 2006).

Denna studie tar avstamp i den tidigare forskning som har presenterats gällande vart människor hittar sina boktips, vilka informationsflöden de använder sig av och hur de informationsflödena kan visa sig. Studier inom informationssökning hos människor i deras vardagliga liv anses av vissa forskare vara en bristvara (se Ross 1999, Williamson 1998) och som behöver undersökas mer. Med denna studie anser jag kunna bidra till den forskning som redan har gjorts inom ämnet, och även fylla på den ytterligare. Att undersöka vart läsare hittar sina boktips är ständigt aktuellt för biblioteksväsendets räkning då det bidrar till en ökad förståelse för var, hur och varför läsare går till väga för att hitta sina boktips.

2.2.1 Sociala medier och bibliotek

En studie som visar hur bibliotek kan förmedla litteratur genom sociala medier är av Rebecca Anwyll, Brenda Chawner & Laurel Tarulli (2013). Sociala medier bygger på Web 2.0 och användargenererat innehåll. Web 2.0 är en term som började användas omkring 2004 som beskriver ett nytt sätt att använda world wide web som en plattform där användare samarbetsvilligt kontinuerligt modifierar denna plattform. Innan Web 2.0 så skapades innehåll på webben av individer. Sociala medier är en samling med Internetbaserade tillämpningar som har samma ideologiska och teknologiska grund som Web 2.0, och som också tillåter skapandet och utbytandet av användargenererat innehåll (Kaplan & Haenlein, 2010).

I studiens undersöktes det hur bibliotek använder sig av sociala medier till litteraturförmedling. Fokuset med studien låg på att visa hur sociala medier såsom bloggar, Twitter och Facebook kan användas som digitala verktyg till litteraturförmedling av bibliotek. Bloggar är ett verktyg som många bibliotek har börjat använda sig av för att nå ut till samhället med den service som biblioteken erbjuder. Ett

bibliotek i USA använder bloggar för att uppmärksamma böcker och litterära event som kan intressera läsare. Ett annat bibliotek i Nya Zeeland har ett flertal bloggar som alla riktar sig mot olika åldrar och dessa bloggar ger då information om nya böcker i relation till den ålder som bloggen är riktad mot. Även Facebook kan användas av biblioteken som ett verktyg för att förmedla litteratur. Genom att använda sociala medier så blir det möjligt för biblioteken att interagera direkt med användare som är intresserade och som själva använder exempelvis Facebook eller Twitter (Anwyll, Chawner & Tarulli, 2013).

3 Everyday Life Information: An Ecological Model of Use

Detta avsnitt börjar med en kort historisk beskrivning om vart begreppet *everyday life information seeking* härstammar från. *Everyday life information seeking* (förkortad ELIS) är ett begrepp och en modell som grundades av Reijo Savolainen 1995. Modellen utvecklades i samband med att intervjuer utfördes med personer angående deras aktiviteter som inte var jobbrelaterade. Inom informationsbeteendeforskning så har sysslor som sker i det vardagliga livet blivit åsidosatta. Savolainens fokus ligger på att sociala och kulturella faktorer påverkar människors benägenhet att använda olika informationskällor. Savolainens modell är mer sociologisk än andra modeller inom informationssökning då den inkluderar socialt- och kognitivt kapital och även människors ekonomiska situationer som faktorer som spelar in i deras informationssökningsprocesser (Mai, Case & Given, 2016).

3.1 Williamsons modell

Kirsty Williamson (1998) konstaterar att information som blivit hittad omedvetet är ett forskningsområde som har blivit försummat inom forskningsfältet *information behavior*:

The quotation above points to a concept, accidental or incidental information acquisition which is much neglected in the study of information behavior. In recent years, information seeking and use has been largely discussed in term of cognitive 'gaps' ... or as 'anomalous state-of-knowledge'. (Williamson, 1998, s. 2)

Syftet med hennes studie och hennes modell var att dokumentera de källor, typer och kontext av information som hämtades antingen avsiktligt eller upptäcktes i förbigående (Mai, Case & Given, 2016)

Hon utförde en studie med 202 äldre vuxna bosatta i Australien där hon konstaterar att medan människor deltar i andra aktiviteter så hittar de oväntat information. Dessa människor visste inte om att de behövde denna information förrän de hörde eller läste om den. I hennes studie så använde respondenterna massmedia för att medvetet hitta information. Majoriteten av respondenterna använde också radio, tv, tidsskrifter och dagstidningar men då utan att söka information medvetet. Dock så plockades information upp av respondenterna från dessa källor, information som de också i dessa fall inte hade kunskap om att de behövde förrän de hörde eller läste om den. Studiens respondenter använde sig också av vänner, familj, kollegor och grannar utan att ha som mening att söka information, men under tiden som konversationerna pågick så utbyttes ändå information mellan parterna (Williamson, 1998).

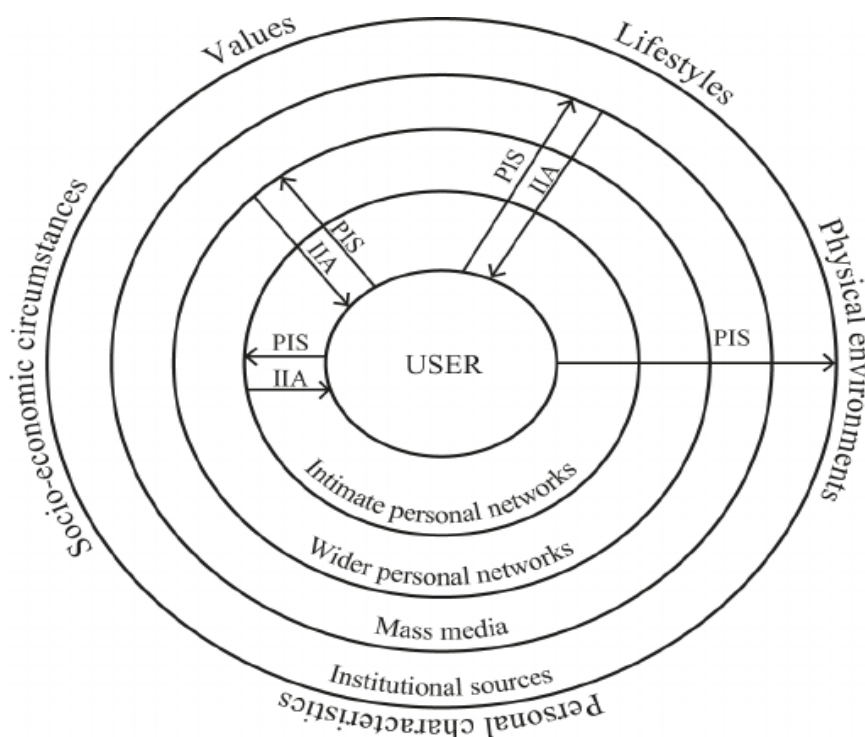
Utifrån detta så konstruerade Williamson en modell som visar att hennes respondenter efter behov målmedvetet sökte upp information som respons på behovet. Även en viss grad av omvärldsbevakning skedde hos respondenterna och de erhöll information som de inte alltid visste om att de behövde. Ett behov som majoriteten av respondenterna hade var att vara informerad om en rad olika informationsämnen för *everyday life*. Hur

respondenternas omvärldsbevakning tedde sig och till vilken grad den pågick berodde helt på deras sociokulturella bakgrund och värderingar, samt deras fysiska omgivning och personliga karaktärsdrag. Som exempel på dessa variabler här så tar Williamson upp att respondenternas hälsa, deras socioekonomiska situation och deras livsstil var variabler som var med och påverkade (Williamson, 1998).

Hennes modell visar också på att familj och vänner agerar som intima personliga nätverk och att bredare personliga nätverk kan vara klubbar, kyrkor och volontärorganisationer. Exempel på massmedia pekar hon på är dagstidningar, television, radio och tidskrifter. Både informationssökning som var avsiktlig och som var tillfällig kunde ske bland dessa källor. Professionella, bibliotek och olika departement är exempel på källor som är institutionella och de informationssökningar som skedde gentemot dessa var majoriteten av gångerna avsiktlig. Dock så förekom det gånger då *incidental information* kunde hittas även bland dessa källor:

While there were occasional examples of serendipitous finds from institutional sources, mostly they were used by respondents with the intention of finding an answer for a specific need. Although there were some exceptions according to topic, it was these sources which were the lesser used ones, overall (Williamson, 1998, s. 14).

Williamson skriver till sist att det är viktigt att ha fokus på användaren i studier om *information for everyday life*. Det är dock också viktigt att ha i åtanke den situation som användarna studeras och studera dem i relation till de källor som finns i samhället. Det är också i dessa källor i samhället som människor får information som de inte visste att de behövde (Williamson, 1998).

Notes: PIS = Purposeful information seeking; IIA = Incidental information acquisition

Tabell 1. Everyday Life Information: An Ecological Model of Use. Källa: Williamson (1998) s. 36. Med tillstånd från Elsevier.

Williamsons (1998) modell består av fem källor, där användaren är i centrum. Andra individer och institutioner sätts i de andra fyra källorna runtomkring. Dessa källor varierar i den psykologiska distansen från individen, samt i den fysiska distansen. Distansen mellan användaren och källorna används för att visa om källor är bredare eller om de är socialt mer avlägsna. Modellen innehåller pilar mellan de olika källorna som indikerar informationssökning som antingen är avsiktlig (*Purposeful Information Seeking*, förkortad PIS) eller oavsiktlig (*Incidental Information Acquisition*, förkortad IIA). Dessa olika pilar visar på hur information kan nå användaren på olika sätt. Det är endast tillsammans med institutionella källor som pilarna är två-väga. (Mai, Case & Given, 2016).

En studie som har gjorts som använde Williamsons modell är av Kamy Ooi och Chern Li Liew (2011). Forskarnas syfte med studien var att undersöka tolv vuxna läsare söker information, och hur de går till väga när de väljer böcker att låna vid folkbibliotek. I studien använder forskarna sig av Williamsons modell. Forskarna valde att använda denna modell då modellen fokuserar på användaren och användarens karaktärsdrag och hur det formar ens val av böcker. En andra anledning var att modellen erbjuder en ram till förståelse för hur läsare förhåller sig till formella och informella källor, och hur dessa påverkar deras *information behaviour*. Den tredje anledningen till att forskarna använde sig av Williamsons modell var för att den också påpekar att information kan hittas både avsiktligt och oavsiktligt, vilket forskarna ansåg stämde väl in hur läsarna de undersökte valde böcker (Ooi & Liew, 2011).

3.2 Browsing och serendepity

Ett tillägg till Williamsons modell som analysverktyg kan göras med begreppen *browsing* och *serendipity*. Dessa termer är kopplade till PIS och IIA som Williamson tar upp i sin modell. *Browsing* används som begrepp för det beteende läsare gör när de inte har en särskild författare eller titel i åtanke och tittar i hyllorna på t.ex. ett bibliotek efter vad som finns tillgängligt i hopp om att hitta något de vill läsa (Ross, 2006). *Serendipity* är en typ av browsing, fast där information hittas oavsiktligt eller slumpartad när en läsare browsar (Case, 2012).

3.3 Modellens användning för denna studie

Modellen används som utgångspunkt och som stöd i analysen om vilka källor som studiens respondenter har använt sig av och hur dessa källor interagerar med läsarna. Genom Williamsons modell (1998) så ges ett ramverk över vilka potentiella källor som finns och som människor använder sig av i sitt *everyday life information seeking*. Modellen används också av samma anledningar som Ooi och Liew (2011) argumenterar för i sin studie: att modellen bland annat har fokus på påverkande källor hos en människas informationssökning i form av informella och formella källor. Dessa källor är i behov att uppmärksammas mer ur perspektivet som *everyday life sources* och att de har en påverkande effekt på människor och deras val i vardagslivet.

Ett tredje fokus som modellen också har är att den tar i beaktning att olika former av information kan sökas.

And third, Williamson's model acknowledges that information can be both purposively or incidentally acquired. This resonates with fiction readers' experiences. While they may seek fiction for entertainment or escape, in the process they may unintentionally acquire information useful to them (Ooi & Liew, 2009, s. 751).

Purposeful information seeking och *incidental information acquisition* är två relevanta begrepp i Williamsons modell. Även de yttre faktorerna som relaterar till personens socioekonomiska situation är relevanta för modellen. Dock hittade jag hennes modell efter att mina intervjuer var gjorda så därför kan inte den empirin jag har fått fram svara på frågor gällande om vilka informationsökningar läsarna använde sig av, om det var *purposeful information seeking* eller om det var *incidental information acquisition*. Jag kunde därför heller inte dra några slutsatser om hur läsarnas socioekonomiska situation kan vara med och påverka, då jag inte hade några frågor som relaterade till de faktorerna. De delarna av Williamsons modell är en del som jag inte kan applicera på min empiri utan att göra en del antaganden och gissningar. Detta leder till att stor del av modellen är obrukbar för min studie, men jag anser att Williamsons indelning av olika källor och vad som hamnar inom dem är relevant och användbar för min studie.

En reflektion kring att modellen har några år på nacken är värd att göras. Eftersom den är så pass gammal så kan det finnas möjlighet till att den inte är uppdaterad till hur det kan se ut idag med människors *everyday life information seeking*. Det kanske finns ytterligare källor som faller in inom andra kategorier än de som återfinns i modellen. Det kan också ses som relativt daterat att prata om människor informationsbeteenden som *purposeful information seeking* eller *incidental information acquisition*. Då människor informationsbeteenden är mer komplexa än så för att kunna delas in i två kategorier på det viset.

4 Metod

4.1 Datainsamling

Den metod jag har valt att använda i min studie är kvalitativa semistrukturerade intervjuer. Eftersom studiens syfte är att undersöka hur och var läsare hittar sina boktips så är det relevant att använda en metod som fokuserar på hur människor resonerar och reagerar. Med kvalitativa intervjuer så vill intervjuare förstå hur respondenten tänker, vilka erfarenheter hen har sedan tidigare inom ämnet samt så vill man försöka förstå vilka känslor som respondenten har. Dessa faktorer är relevanta för denna studie vilket leder till att kvalitativa intervjuer är av intresse här (Trost, 2010). Inför intervjuerna så har en intervjuguide konstruerats. Eftersom intervjuerna är semistrukturerade så är inte frågornas ordningsföljd i intervjuguiden huggen i sten utan frågorna kan komma i den ordningsföljd som ter sig lämpligast utifrån varje enskild intervju. Eftersom intervjuguiden är semistrukturerad så tillåter den också att följdfrågor kan ställas som inte står med i intervjuguiden men som kan dyka upp vid de enskilda intervjuerna (Bryman, 2018).

Innan intervjuerna kunde ske skickades en samtyckesblankett ut till samtliga respondenter som de behövde fylla i och skicka tillbaka. En av respondenterna fick blanketten mejlad till sig, som hen sedan skrev ut och skannade in igen efter att ha skrivit under den. Sedan mejlade hen den tillbaka till mig. Detta i linje med den nya lagen dataskyddsförordningen GDPR.

4.1.1 Intervjuguide

En intervjuguide, *se bilaga 1*, konstruerades och de frågor som valdes ut för att användas var baserade på studiens syfte och de forskningsfrågor som studien ämnade undersöka. Frågorna i intervjuguiden ställdes inte alltid i samma ordning för varje respondent utan användes mer som en mall för vad jag ville ha svar på från varje respondent. Det var även några enstaka frågor som inte ställdes till varje respondent då den blev överflödigt baserat på de svaren som de gav. En fråga som jag noterade var svårställd och svår att förstå i vad som efterfrågades var frågan om det fanns informationsflöden som respondenterna inte använde sig av. Den missuppfattades och behövde ställas om med andra ord för flera av de intervjuade läsarna. Innan intervjuerna började så försäkrade jag mig om att det var okej för respondenterna att bli inspelade. Jag upplevde det inte som att läsarna blev osäkra och kände att de inte kunde tala fritt över att bli inspelade.

4.1.2 Genomförande av intervjuer

Intervjuerna började alltid med att respondenterna först fick ta del av information gällande vad studien handlade om och de fick information enligt de etikkraven som gäller, informationskravet, nyttjandekravet, konfidentialitetskravet och samtyckeskravet. Alla intervjuer skedde över telefon och i de flesta intervjuer användes

Skype eller FaceTime där vi kunde se varandra. De andra intervjuerna utfördes som ett telefonsamtal. Alla intervjuer spelades in, de som utfördes med hjälp av Skype eller FaceTime blev inspelade med inspelningsfunktionen som medföljer telefonen. Telefonintervjuerna spelades in med hjälp av en app som startades automatiskt när ett samtal gjordes på telefonen.

Efter att alla intervjuer var genomförda så påbörjades transkribering av inspelningarna av dem. De intervjuade läsarna blev indelade i olika kodnamn i form av Läsare A, Läsare B, Läsare C, Läsare D, Läsare E, Läsare F och Läsare G. Alla intervjuer transkriberades så ordagrant som det var möjligt.

4.2 Dataanalysmetod

Den dataanalysmetod som har använts i uppsatsen är baserad på den modell som konstruerats av Kirsty Williamson och som presenterades i teorikapitlet. Den empiri om vilka informationsflöden som framkommit från intervjuerna och som tidigare transkriberades lästes igenom ett flertal gånger innan den analyserades och kategoriserades efter de fyra zoner som Williamsons modell beskriver; personliga nätverk, bredare personliga nätverk, massmedier och institutionella källor. Empirin blev uppdelad per läsarna och sedan indelade i zonerna beroende på vilken typ av informationsflöde som läsarna sade sig använda.

4.3 Urval

Det urval som har använts för studien har varit målstyrt urval, vilket betyder att målet har varit att strategiskt välja respondenter som är relevanta för forskningsfrågorna (Bryman, 2018, s. 496). Detta användes för att urvalet av personer ska vara berörda av det som studien ämnar undersöka. Urvalet för studien består av åtta personer som hittades via Facebook. Extra vikt lades vid att komma i kontakt med personer som jag inte hade någon anknytning till. Ett inlägg, *se bilaga 2*, lades upp i Dagens Nyheters Facebookgrupp Snacka Om Böcker, där jag skrev att jag önskade komma i kontakt med personer som kunde tänka sig bli intervjuade om hur och var de hittar sina boktips. Jag la också ut ett inlägg, *se bilaga 2*, på min egna Facebook, som vänner till mig delade med sig av. Genom det kom jag i kontakt med ytterligare personer som kunde ställa upp och som jag inte hade direkt anknytning till. Anledningen till att jag ville komma i kontakt med människor jag inte kände var för att jag som intervjuare inte ville att det skulle vara en påverkande effekt under intervjuerna. Om jag skulle ha haft en anknytning till några av de intervjuade så finns det möjlighet att svaren påverkas. Det är av värde att ta upp det faktum att många av läsarna som anmälde sig till att bli intervjuade kom från en Facebookgrupp som dagstidningen Dagens Nyheter har skapat. Detta kan ha haft en påverkande effekt som i nuläget är okänd men ändå är värd att nämnas.

Totalt var det 43 personer som anmälde sitt intresse för att delta i studien. Av dessa 43 valdes sedan åtta stycken ut för intervjuer. Kriterier för valet av dessa åtta var att det skulle vara så jämt fördelat som det gick mellan kvinnor och män, samt att åldersspannet

på de deltagande skulle försöka vara så brett som möjligt. Dock så blev det ett bortfall på en person på grund av oförutsedda händelser med tekniken, så vid transkriberingen kunde intervjun inte transkriberas på grund av att inspelningen inte fungerade. Totalt blev det då sju personer sammanlagt som blev intervjuade. Sammanställt blev det tre stycken män och fyra stycken kvinnor vars åldersspann räckte från 24 år till 68 år. Varför jag valde att ha det så jämt fördelat som möjligt mellan kön och ålder var för att få ett så brett urval som möjligt, vilket också skulle bredda empirin och få en så bred bild som möjligt över studiens vuxna läsares informationsflöden. Det är av värde att nämnas att även om kön togs i beaktning för urvalets fördelning, så kan inget sägas om det på ett statistiskt plan.

Ett alternativt sätt som jag hade att välja på i valet av urvalet var att göra det helt slumpmässigt. Genom att ge varje person en siffra och sedan dra lott om vilka åtta personer som skulle bli intervjuade. Anledningen till att jag inte valde att använda denna metod var för att jag ville ha lite mer kontroll över att kön- och åldersfördelningen skulle bli mer breddad. Eftersom så få män angav sitt intresse så ville jag ändå ha med de som ville ställa upp.

4.4 Etik

De etiska grundkraven som studien har gått efter är de fyra allmänna huvudkraven; samtyckeskravet, informationskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. Deltagarnas personliga uppgifter som samlats in är endast av intresse för undersökningen och kommer även att enbart användas för denna undersökning. De personliga uppgifter som samlats in var ålder, kön och ungefär hur många böcker de har läst hittills under året intervjuerna utfördes. De personer som intervjuades deltog frivilligt och kunde när de så önskade välja att avbryta sitt deltagande. Innan intervjuerna startades fick respondenterna ovanstående information samt vad studiens syfte är och vilka moment som ingick i intervjun (Vetenskapsrådet, 2002).

Innan intervjuerna började så hade jag även frågat om respondenterna gick med på att bli inspelade under intervjuens gång. Inspelningarna skulle bara hanteras av mig och vara till min egen nytta. Samtliga respondenter samtyckte till att bli inspelade under deras intervjuer.

4.5 Reliabilitet och validitet

Reliabilitet under intervjuernas gång anser jag vara tämligen hög då de intervjuade läsarna har fått samma frågor ställda till sig utifrån den intervjuguide som har konstruerats. Att följdfrågor har varierat för varje enskild läsare är oundvikligt då läsarna ger olika svar på frågorna. Med följdfrågorna så kan mer information som kan vara intressant för studien samlas in eller förtydliganden göras angående oklara svar. Ett symboliskt interaktionistiskt synsätt har som grund att vi hela tiden deltar i processer och genom det så blir resultaten skilda vid olika tidpunkter (Trost, 2010). Detta är ett synsätt som jag anser är av värde gällande diskussion av reliabilitet, då jag som intervjuare hela tiden är med i intervjun och på så sätt påverkar intervjun. Vid mätning

av reliabilitet så vill man bland annat att situationen ska vara likadan för alla (Trost, 2010). Jag utförde intervjuerna över telefon eller videosamtal så själva intervjusituationen kan beskrivas som likadan för alla läsare som deltog. Dock så kan inte jag yttra mig om läsarnas egen situation såg likadan ut vid varje intervju, om alla befann sig hemma eller om de var på olika platser när intervjuerna pågick. Den externa reliabiliteten inom kvalitativa studier brukar tendera att vara svåra att reproducera. Bryman (2018) skriver:

Det är i de flesta fall svårt att uppfylla detta kriterium i kvalitativ forskning, eftersom (vilket LeCompte & Goetz är medvetna om) det är omöjligt att 'frysa' en social miljö och de sociala betingelser som gäller vid en inledande studie för att göra den replikerbar i den bemärkelse som man allra oftast avser med den termen (s. 465).

Så ett försök att reproducera denna studie kan te sig svårt.

Validitet är kopplat till att instrumentet mäter det den är avsedd att mäta. De frågor som konstruerades i intervjuguiden är utformade efter syftet med studien, vilket var att undersöka vart vuxna läsare hittar sina boktips, och varför de använder de källor som de använder. Så den interna validiteten kan tolkas som att den är tämligen hög. Den externa validiteten är kopplad till i vilken utsträckning resultaten kan generaliseras till andra sociala miljöer och situationer. Inom kvalitativa studier tenderar den externa validiteten bli problematisk då det är begränsat urval som har använts. Vilket stämmer in på denna studie som har gjorts med vuxna läsare som har ett väldigt begränsat urval (Bryman, 2018).

5 Resultat och analys

Den struktur som löper genom resultatavsnittet följer de fyra källorna som Williamsons modell är baserad runt, intima personliga nätverk, bredare personliga nätverk, massmedia och institutionella källor. De kodnamn som tilldelades läsarna vid transkribering av intervjuerna vidareanvänds i presentationen av empirin, analysen och diskussionen.

Ett förtydligande kan göras till varför sociala medier hamnar som källa under bredare personliga nätverk, medan internet som källa hamnar under massmedier. Sociala medier är Internetbaserade tillämpningar och tillåter skapandet och utbyttandet av användargenererat innehåll. Varav internet fungerar som en plattform som sociala medier befinner sig på, ett exempel på detta är när en av studiens läsare beskriver hur hen använder sig av Google för att hitta boktips.

Nedan följer en tabell vars syfte är att hjälpa till att överskådliggöra det resultat som kom fram bland studiens läsare:

KÄLLOR	EXEMPEL
Personliga nätverk	Vänner och familj
Bredare personliga nätverk	Sociala medier, bloggar och bokklubbar
Massmedia	Dagstidningar, tidsskrifter, tv, internet och hashtags, böckers framsidor
Institutionella källor	Bibliotek och bokhandlar

Majoriteten av de intervjuade läsarna har olika sorters listor med boktips, där de sparar de tips de hittar som de vill komma ihåg. Dessa listor används när läsarna är i t.ex. bibliotek eller i bokhandlar för att lättare komma ihåg de boktips som de tidigare har fått från andra källor. Dessa listor kan se olika ut hos läsarna. Läsare F berättar att hen har en lista med boktips medan läsare G beskrev att hen antingen skriver ner sina boktips eller tar skärmdumpar som hen sparar på telefonen och återgår till när hen är i t.ex. biblioteket. Läsare A gav sade att hen kunde ta kort på böckerna i bokhandlar för att sedan kolla upp dem online utifall hen skulle vilja köpa dem där istället.

Dessa listor kan liknas vid den metakunskap som Ross (1999) skriver om att deltagarna i hennes studie använde sig av för att hitta böcker att nöjesläsa. Metakunskapen handlar om författare, förlag eller t.ex. omslag, information som är kopplade till böcker som är information läsare kommer ihåg.

5.1 Personliga nätverk:

Inom personliga nätverk, alltså vänner och familj, hamnar källor som ligger närmast användaren som hen använder sig av för att hitta och få information.

5.1.1 Vänner och familj

Nästan alla av de intervjuade läsarna sade att de använde sig av vänner och familj för att få boktips. De vänner som de pratar med då är de som också är läsintresserade och som de anser att de kan diskutera litteratur med. Läsare G sade att hen är mer benägen att ta till sig boktips som kommer från människor hen har en sorts relation till. Fördelen med att prata med vänner i verkligheten, till skillnad mot att prata online, tycker hen är att det är lättare att bolla idéer om böckerna med varandra. Under läsningens gång så kan en ställa frågor till varandra och diskutera olika perspektiv kring litteraturen. Nackdelen kan dock vara att preferenser för böcker vänner sinsemellan kan vara olika. Läsare F sade att anledningen till att hen använde sina vänner för att få boktips var för att recensionerna som kom från dem brukade vara längre och att de böcker som rekommenderades var böcker de tyckte om. Hen brukade även låna böcker av sina vänner som hen var intresserad av att läsa. Läsare E fick många boktips av sin dotter som jobbar på ett bibliotek. Något hen anser är behändigt då dottern håller sig uppdaterad om nyare författare som är på gång och vilka nyare böcker som kommer publiceras. En läsare som inte använde sina vänner så mycket för att få boktips var läsare C.

Jag har lite svårt tror jag på något sätt för det här att, inte tvinga andra på, men någonstans bara så där 'åh den här ska du läsa'. Utan på något sätt att det ska vara något jämbördigt. Den andra personen ska också vara intresserad så det blir att man pratar böcker och då tipsar man varandra. Annars tror jag att det lätt blir att jag antingen skulle stressa på dem böcker, eller så skulle de kanske någonstans känna 'åh är han är lite jobbig, han ska alltid hålla på' (Läsare C, personlig kommunikation, 13 november 2019).

Personen såg det som att relationen då måste vara jämbördig, att den som hen pratar med också måste vara intresserad av böcker så ett sorts utbyte sker. Annars upplevde personen det som att hen stressade på dem boktips.

I Williamsons (1998) studie så var familjen och vänner bland de topp tre mest använda informationskällorna. Vad som kan tolkas efter den empiri som har kommit fram med läsarna i denna studie så var det många läsare som använde sig av familj och vänner. Det var en läsare som sa att hen får boktips genom familjen och det var läsare E som fick boktips genom sin dotter.

5.2 Bredare personliga nätverk:

Bland bredare personliga nätverk hamnar källor såsom sociala medier, bloggar¹ och bokklubbar.

5.2.1 Sociala medier

I empirin visar det att alla läsarna som intervjuades använde sig av sociala medier på något vis för att få och hitta boktips. Flera av läsarna beskriver att de är medlem i flera olika grupper på Facebook där de hämtar boktips från. En del av dessa grupper är inte boktipsgrupper utan är grupper som har andra ämnen som fokus. Läsare F sade att hen är med i några trädgårdsgrupper på Facebook, och från dessa grupper händer det att hen får boktips. Hen hade även provat att vara med i en Facebookgrupp där det tipsades om böcker men gick ur den då hen upplevde att de inte var något för hen eftersom många av de böcker det tipsades om hade hen redan läst. Många av de intervjuade för denna studie var medlemmar i Dagens Nyheters Facebookgrupp Snacka Om Böcker. Läsare C berättar att även om hen har läst många av de boktips som det tipsas om så använder hen sig av gruppen för att få boktips. Hen berättade om en läsoplevelse gällande en bok som det tipsades om i Snacka Om Böcker. Det första intrycket hen fick var att det inte verkade vara någon bok som passade hen. Boken fortsatte att dyka upp som boktips och efter ett tag så läste läsare C boken och det visade sig att boken var mycket bättre än denne först trott. Sådana läsoplevelser anser läsare C är bland de bästa. En annan av de intervjuade läsarna gick med i Snacka Om Böcker ganska nyligen så hen har inte hunnit använda den så mycket. Dock så upplever hen redan nu att det skrivs för många boktips i gruppen så hen blir lite stressad över detta.

De utförda intervjuerna visar på att Facebookgrupper och Instagram överlag är något som läsarna använder sig av för att hämta och få boktips. Några läsare beskriver det som att de har ett konstant flöde med boktips, något som läsare B upplever som behändigt då det går fortare att få boktips och att hen inte behöver göra så mycket själv utan boktipsen dyker upp i flödet vilket är skönt när hen bara vill ha en slumpartad bok rekommenderad. En annan läsare som använder mycket sociala medier var läsare G. Hen är medlem i flera grupper på Facebook för de som gillar att läsa böcker, så hens Facebookflöde är, precis som läsare B, fyllt med boktips. Hen tycker om att använda dessa grupper för att få boktips för att människorna som skriver boktipsen oftast skriver på ett så pass intressant vis att hen fattar tyckte för böckerna som det tipsas om.

De är en mer personlig rekommendation. Och som jag sa att man kan fråga frågor direkt till personen om det är något mer man undrar. Till exempel, om man inte vill läsa en viss genre eller om något visst tema så kan man fråga personen som faktiskt har läst boken om boken personen har tipsat om innehåller det. Och sen kan man också fråga om egna tips om man aktivt vill göra det. Då är det andra som kan rekommendera i det tema som man beskriver att man vill läsa (Läsare G, personlig kommunikation, 22 november 2019).

Boktipsen blir på ett vis också personligare eftersom det är en riktig människa bakom tipsen, och inte t.ex. i reklamsyfte. På så vis så får boktipsen mer mening bakom sig.

¹ En öppen dagbok eller en log på webben. Skriftliga inlägg görs med länkar till webbsidor, artiklar eller andra bloggar. Läsare kan kommentera dessa inlägg (Jansson, u.å).

Något som gör det behändigt med dessa Facebookgrupper är också att det är lättare att ställa frågor om böckerna till de som har boktipsat.

5.2.2 Bloggar

Bloggar används också som källa för att hitta och få lästips. Läsare G läser många bloggar där hen kan få boktips ifrån. Dessa bloggar är inte rena boktipsbloggar utan livsstilsbloggar som hen läser för att de riktar sig mot samma intressen de har och därför har hen ett förtroende för personerna bakom bloggarna. Eftersom hen har läst bloggarna ett tag så har hen lärt och känna dem på ett sätt som gör att hen vet människorna bakom bloggarna brukar gilla att läsa. Hen uppskattar boktipsen mycket som kommer från dessa bloggar, eftersom även dessa blir som mer personliga rekommendationer från människor.

5.2.3 Bokklubbar

Bokklubbar nämns i empirin av två läsare, läsare E och läsare F. Läsare E är inte aktivt med i en bokklubb men har en bekant som är. På så vis så kan hen låna den bokkatalog som kommer från bokklubben med jämna mellanrum. Hen köper ingenting från dessa kataloger, men använder dem för att få boktips och för att få en uppdatering om vad det är för nya böcker som är på gång. Skulle hen hitta böcker som hen fattar tycke för så brukar hen då gå till biblioteket för att antingen låna dem eller leta efter ytterligare böcker av samma författare. Läsare E var däremot själv medlem i en bokklubb men som hen har nyligen gått ur. Från denna bokklubb så kom det hem en bokkatalog som det gick att beställa böcker från varje månad. Från denna katalog så fick läsare E mycket information om nya böcker och recensioner på dem. Det hen uppskattade med denna bokkatalog var att utbudet av böcker kom från flera olika förlag och att de böcker som var med hade en stor variation på sig i form av fakta och skönlitteratur, inhemsk och utländska böcker.

I den tidigare forskningen kring vilka källor som läsare använder sig av så ger samtliga studier svar att deras läsare använder sig av personliga nätverk, massmedia och metakunskap som främsta informationskälla (Tóth & Audunson (2012), Ross (1999), Ooi & Liew (2011)). Ett resultat som jag till viss del inte tycker stämmer överens med den empirin jag har fått fram. Läsarna i denna studie användande sig av sociala medier och massmedia som medel för att hitta boktips. Många sade att de använde sig av vänner och familj, men det tolkades inte som den främsta källan av alla som de gav exempel på.

Bredare personliga nätverk användes till stor utsträckning för att hitta boktips. Den främsta användningen var sociala medier bland ett flertal av de intervjuade läsarna. Många var med i bokgrupper på Facebook som hade fokus på att ge boktips, medan andra fick boktips från Facebookgrupper som inte hade fokus på litteratur. Som Tóth och Audunson (2012) skriver i sin studie så får kommer andra bokförmedlande aktörer som inte drivs av bibliotek till stor sannolikhet få ökad intensitet. Anwryll, Chawner & Tarullis (2013) studie visar på många olika sätt som bibliotek kan dra nytta av sociala

medier för att nå ut till användare. I den empiri som kommit fram med läsarna för denna studie så är bibliotekens sociala medier något som inte används av läsarna. Ingen av de intervjuade nämnde något om sociala medier och bibliotek när de berättade om hur de använde sig av biblioteken för att få boktips. Det kan dock inte sägas något om detta är representativt eftersom urvalsgruppen var så liten.

5.3 Massmedia:

De källor som räknas som massmedia och som de intervjuade läsarna har gett sade att de använder sig av för att hämta boktips är dagstidningar och tidsskrifter, tv, internet och hashtags².

5.3.1 Dagstidningar och tidsskrifter

I den empiri som har framkommit efter intervjuer med läsarna så visar den att många använder sig av dagstidningar för att hitta tips på böcker som de eventuellt vill läsa. Många av läsarna använder sig av just dagstidningen Dagens Nyheter (förkortning DN). De läsare som sade att de använder DN sade också att de använder den bilaga som kommer med tidningen på lördagar. Den bilagan har fokus på böcker och recensioner kopplade till de böcker som det skrivs om. Denna bilaga är uppskattad av flera läsare och som de aktivt använder för att hitta böcker att läsa och för att hålla sig uppdaterade om böcker. Läsare B berättar att hen uppskattar DN just för att de har ett rankingsystem på sina böcker, vilket hen tycker hjälper till att underlätta processen när hen ska välja böcker att läsa. Samma läsare berättar också att hen använder sig av DN för att de speglar världen på ett förtroendegivande vis och att hen litar på dem som koncept. Hen känner sig också beläst och som en kulturperson genom att läsa DN. Läsare E ger sade liknande där hen tycker det är en vettig tidning. Läsaren berättar också att hen läser tidningen för att tidningen har åsikter som stämmer överens med läsarens egna. En annan dagstidning som också används av en del läsare är den engelska tidningen The Guardian, och även en del andra engelska tidningar, som används för att kolla vilka böcker som har recenserats eller om det finns intressanta intervjuer att läsa. Läsarna tycker att The Guardian har bra kulturartiklar, och läsare C beskriver att hen tycker att tidningen är mer seriös, och därför vänder sig mot de människor som vill läsa mer seriöst:

Och så kan jag känna lite att Expressen och Aftonbladet kanske är mer så att de någonstans bygger upp eller att 'du ska läsa den här boken'. Så DN och vissa av de engelska tidningar känns fortfarande som att de är seriösa och vänder sig mot mig som vill läsa mera seriöst (Läsare C, personlig kommunikation, 13 november 2018).

Gällande tidsskrifter som källa för boktips så är det Läsare F som sade att hen använder dem. Läsare F prenumererar på en del trädgårdstidningar och i dessa så kan det dyka upp boktips och recensioner på böcker som hen skriver ner.

² Ett ord med tecknet # framför. Används inom sociala medier för att strukturera ämnen och kategorier (Hashtag, u.å).

5.3.2 Hashtags

I intervjuerna så är det en läsare som berättar att hen använder sig av hashtags för att leta boktips. Läsare D beskriver det att hen gör det mest för skojs skull för att se vilka böcker det är som människor har läst den senaste tiden. Något som hen uppskattar med hashtags är just mängden med böcker som dyker upp, och att det inte är enbart nya böcker. Att använda hashtags är ingenting som hen gör för att aktivt leta boktips utan för att hen tycker det är kul och intressant. Hen jämför det lite med att läsa sportresultat: "Likaväl som jag skulle sitta och läsa sportresultat så kan jag läsa vad folk läser för böcker" (Läsare D, personlig kommunikation, 13 november 2018).

5.3.3 TV

Få läsare sade att de använder sig av TV för att få boktips. En läsare nämner det mer i förbigående att hen kan få boktips från tv-program men det är ingenting som händer ofta utan verkar vara något som händer slumpartat. En läsare, läsare E, berättade att hen kollade på Babel, ett program om litteratur, på tv varje vecka. Anledningen till det var för att hen tycker det är intressant att höra författarna själva berätta om sina böcker, och att hen tycker det är trevligt att få ett ansikte på författarna bakom böckerna. Att ha ett ansikte på författarna är dock inget som hen anser är viktigt för att hen ska läsa en bok av dem, utan det är bara för att det är roligt. Hen tycker också att intervjuaren i tv-programmet är bra på att ställa intressanta frågor till författarna. En önskan hos denna läsare var att det skulle finnas fler sådana kulturprogram att se på tv, då hen beskrev att mer och mer program numera finns på nätet att kolla på.

5.3.4 Internet

Det var en av de intervjuade läsarna som berättade att hen använde sig av internet för att få boktips. Läsare F beskrev att genom att söka på Google om ett speciellt land eller ett särskilt ställe i ett land så kunde hen hitta böcker om det. Ibland måste hen hitta information själv om hen har en specifik fundering eller liknande, då det inte är säkert att vänner i hens närhet har läst böcker om t.ex. det landet hen är intresserad av. Läsare B berättar att hen brukar använda sig av en hemsida, Boktips.net, för att hitta boktips:

Att den rankar i stjärnor. Som på Facebook, att man kan fylla i och så blir det ifyllt antal stjärnor hur bra något är. Så tycker jag att det kan vara ganska skönt ibland och framförallt när man inte har någon inspiration själv så utgår jag från att många stjärnor är bättre än andra, och då kan jag sälla bort ganska många (Läsare B, personlig kommunikation, 12 november 2018).

Varför den hemsidan används är för att de har ett rankingsystem i form av stjärnor som de böckerna skrivs om på hemsidan rankas efter. När hen vill ha något nytt att läsa så går hen efter dessa stjärnor som böckerna har fått i betyg, och de kriterier som läsaren har är att böckerna ska antingen ha högsta betyg eller lägsta betyg. Vid frågan om varför

hen väljer böcker med lägsta betyg så gav hen svaret att boken då kanske har någon konstig twist, eller att boken är svår att förstå.

Såsom Ooi och Liews (2011) studie visar att deras respondenter till stor del använder sig av massmedia, så stämmer detta överens med vad läsarna i denna studie visar på i empirin. Alla läsare använde sig på något sätt av ett flertal massmedier för att hitta boktips till sin nöjesläsning.

5.3.5 Böckers framsidor

En källa som en del läsare i empirin har berättat om är när de väljer böcker baserade på böckernas framsidor. En läsare berättar att bibliotekets skyltningar med böcker där böckerna är rättvända så att framsidan syns gör hen mer intresserad av de böckerna. En annan läsare berättar att hen valde att inte läsa en viss bok, trots att den rekommenderades flera gånger i hens informationsflöden, på grund av att hen inte gillade framsidan på boken.

5.4 Institutionella källor

De källor som läsarna beskrev att de använde och som kategoriseras som institutionella källor är bibliotek och bokhandlar.

5.4.1 Bibliotek

I den empiri som har framkommit efter intervjuer med samtliga läsare så visar den att alla läsare använder sig av bibliotek till olika utsträckning. Alla läsare använder de olika skyltningar av böcker som biblioteken använder sig av, det kan vara hyllor med nyare böcker, hyllor med 2-veckorslån eller lappar med personalens boktips. En del läsare gick även runt bland dessa hyllor och kollade på böcker. Här kunde det skilja lite på hur läsarna gick till väga. En del var mer målstyrda i sina vandringar bland hyllorna då de antingen hade en särskild bok eller författare i åtanke i sitt letande. Det kunde också vara att det var ett särskilt ämne de var intresserade av att veta vilka böcker som fanns inom det, och då gick de till det ämnets hylla. Läsare A sade sig använda biblioteket för att det finns så många böcker där, och att just hans bibliotek hade en stor avdelning med många böcker på engelska, något som var mycket uppskattad och kul. Läsare A beskriver också att hen kan gå runt bland hyllorna och dra ut böcker på måfå för att se om det kan vara någon bok som är intressant, vilket läsaren beskriver för hen är ett lustfyllt sätt att leta böcker och att det känns trevligt att gå hem med en bok som hen inte först hade tänkt sig.

Jag tycker det är kul, det är ungefär som att handla smågodis. Man får en hel del olika tips, den kan jag ta, och den kan jag ta, och den. Det finns ingen begränsning på hur mycket man får låna heller (Läsare A, personlig kommunikation, 12 november 2018).

Det som läsare A beskriver är ett fall av *browsing*, alltså när en person skannar av vad som finns, i detta fall skannar hen av bokhyllorna och kollar vilka böcker det finns att välja på. Som Ross (1999) skrev så kan läsaren i detta läge komma ihåg information eller sparat i listor om t.ex. titlar på böcker eller författare som hen är intresserad av att läsa och därför skanna efter dem.

Få av de intervjuade läsarna använde sig direkt av personalen för att hitta boktips. En läsare beskriver att hen använder personalen när det är böcker som hen vill ha men som är nere i magasinet dit låntagare inte kan gå. Läsare F berättar att hen använde sig mycket av skolbibliotekarien vid hens gamla arbetsplats. Hen tyckte att det betydde mycket att det fanns någon som kunde visa hen till rätta inne i biblioteket och som hjälpte hen att hitta böcker att läsa. Dock så är det sällan läsare F får boktips från folkbiblioteket där hen bor då bibliotekarierna antingen är upptagna och har mycket att göra. Eller så sade de att det är svårt att ge boktips eftersom smaken är så olika hos människor. Någon som indirekt använde sig av personalen var läsare G som beskrev hur hen använde sig av de lappar med boktips som personalen på biblioteket skrev. Sådana lappar uppskattar hen väldigt mycket och gör hen mer benägen att titta närmare på just de böckerna. Hen beskriver det som att det blir som små personliga rekommendationer och då skapas en nyfikenhet hos läsare G där hen vill veta varför bibliotekarierna gillar just den boken. Dessa indirekta boktips har också en viss tyngd bakom sig, enligt läsare G, då bibliotekarierna förmodligen har läst en hel del litteratur:

Det är någon som personligen har tagit sig tiden att rekommendera just den här boken. Och de som jobbar i bokhandel eller som jobbar på bibliotek de har förmodligen läst en hel del böcker så de rekommendationerna har ändå en viss tyngd bakom sig (Läsare G, personlig kommunikation, 22 november 2018).

En läsare använde bibliotekets hemsida för att hitta boktips. Läsaren sade att hen brukade gå in på bibliotekets hemsida och läsa de artiklar som kunde läggas ut där som var skrivna av bibliotekarierna. Hen kunde också använda hemsidan för att hitta boktips som las ut där av bibliotekarierna.

5.4.2 Bokhandlar

En annan institutionell källa som användes av en del läsare för att hitta boktips var fysiska bokhandlar. Akademibokhandelns tiotopplista var omtyckt samt deras egna personliga tips där personalen tipsar om böcker. Det var en läsare, läsare C, som använde sig till viss del av Akademibokhandeln men som också tyckte att de på något vis försökte styra det hen skulle läsa. Akademibokhandeln har inte heller så bred litteratur som andra bokhandlar kan ha, samt att de har en för stor försäljning av kontorsmaterial, enligt Läsare C. Fokuset borde ligga på böcker. Läsare C brukar gå till en annan bokhandel där litteraturutbudet är bredare och där uppställningen av böcker ser annorlunda ut än hos Akademibokhandeln. Där ligger böckerna utspridda på olika bord med olika teman, t.ex. ett bord för nyare skönlitteratur, ett annat bord med nya historieböcker o.s.v. En uppställning som läsare C tycker är bra, och som hen önskar att fler bokhandlar hade. Även bokhandlar på nätet användes för att hitta boktips av en del läsare, då var det främst Adlibris, Bokus och Amazon som användes. Den funktionen som flera av dessa bokhandlar online har är den som kallas för ”du kanske också

gillar”.³ Läsare C är en av läsarna som använder sig av denna funktion, och hen sade att i grund och botten så är det en funktion som hen egentligen inte gillar men som hen ändå tycker är användbar och använder för att hitta nya böcker att läsa.

Det har blivit mer med nätet att de här cookies ligger där så bolaget får reda på vad du tittar på och då kommer det upp rekommendationer. Egentligen gillar jag inte att det är så men jag märker att ibland kan de vara till en väldigt bra hjälp (Läsare C, personlig kommunikation, 13 november 2018).

Läsare G sade sig använda sig av bokhandlar för att hitta boktips. En del bokhandlar har, beskriver hen, lappar med boktips på vissa böcker. Detta gör hen intresserad av de böckerna och blir då nyfiken på varför just de böckerna har valts att boktipsas om.

Jag går på biblioteket ganska ofta och då brukar jag bara gå omkring där bland hyllorna och titta. Och då har personalen ofta skrivit någon liten lapp med något tips eller ställt upp boken på display, då är man mer benägen att faktiskt ta den boken och titta närmare på den. Och det är likadant när jag går i butiker som säljer böcker att ibland så skriver personalen som egna små personliga rekommendationer och då vill man gärna kika på den boken och se varför personen gillar just den (Läsare G, personlig kommunikation, 22 november 2018).

Här kan det Ross, McKenzie och Rothbauer (2006) skrivit om i deras studie appliceras. Närmare bestämt om att biblioteket är en litteraturförmedlande enhet i sig själv där dess hyllor, skyltningar och boklistor i sig själva blir de verktyg som läsarna använder sig av för att hitta boktips. I Ross (1999) studie så kom hon fram till att läsare värdesätter informationskällor som de känner tillit till, och i sina egna studier hade hon också kommit fram till att hennes läsare kunde känna tilltro till bibliotekarier. Något som få av läsarna i denna studie verkade göra. Här sade läsaren att tanken inte hade slagit läsaren att använda bibliotekarierna för att få boktips eller att de enbart användes för att få hjälp att hitta redan påkomna böcker. Läsare G använde sig dock indirekt av bibliotekarier när hen undersökte de lappar med boktips bibliotekarier gjorde i biblioteket, samt på bibliotekets hemsida. Denna läsare kan tolkas som att hen ändå känner tillit till bibliotekarier och deras boktips, då hen sade sig använda dessa lappar.

Alla läsare i studien använde sig av biblioteket för att hitta boktips. En intressant iakttagelse är det som Ooi och Liew (2011) konstaterade i sin studie, vilket var att deras respondenter tenderade att inte använda sig av biblioteket och deras tips på läsning. I deras studie så var tillit en faktor som togs i beaktelse och var av värde för att kunna ta emot boktips från andra människor.

Institutionella källor är det som Williamsons respondenter använder sig minst av i sitt vardagliga liv för att fylla det informationsbehov som de upplevde att de hade (Williamson, 1998). Detta verkar inte överensstämma med den empiri som har framkommit i denna studie. De intervjuade läsarna använde sig i hög grad av biblioteken för att få och hitta boktips till sin nöjesläsning. Majoriteten av studiens läsare sade att de frekvent använde sig av biblioteken, antingen för att låna de böcker som de har tipsats om, eller hitta ny litteratur att läsa genom att använda sig av bibliotekens skyltningar när de var på plats i biblioteket. Användningen av skyltningar och personalens boktips är även applicerbart på de läsare som ofta besökte bokhandlar.

³ ”Du kanske också gillar” är baserad på böcker du tidigare har kollat på och dina tidigare köp på hemsidan. Funktionen använder sig av cookies där din information sparas på hemsidan.

6 Diskussion och slutreflektion

Det jag kom fram till med denna studie är att de källor som studiens läsare använder sig av i sin *everyday life information seeking* går från personliga nätverk till institutionella källor. Vänner och familj, sociala medier, dagstidningar, och bibliotek är de källor som samtliga läsare sade sig att de använde sig av. Dessa källor spelade en stor roll i deras vardagsliv och var de främsta som de vände sig till när de sökte boktips. Anledningar som läsarna gav vid användandet av vänner och familj som källor var att de litade på de tipsen de fick av dem. Sociala medier användes för att det är enkelt att ställa frågor om de boktips de får av andra människor. Det är även behändigt att använda sig av sociala medier då flera läsare fick boktips då det dök upp i deras flöden. De dagstidningar som främst användes var Dagens Nyheter och The Guardian. De användes för att läsarna kände tillit till dessa tidningar och litade på det innehåll de publicerade. Vissa läsare upplevde också tidningarna som mer seriösa än andra. Biblioteken spelade en stor roll i läsarnas *everyday life information seeking*. Biblioteken användes mycket för den skyltning som kunde finnas med t.ex. nyare böcker och de boktips som personalen gav. Att bara gå omkring på biblioteket och titta bland hyllorna var uppskattat.

Att spara de boktips läsarna får eller är intresserade av på olika vis, genom listor eller skärmdumpar, var också ett beteende som samtliga läsare utövade. Detta beteende har jag kategoriserat som en sorts metadata som läsarna kan använda sig av bland andra källor för att dra sig till minnes tidigare kunskap som de har sparat.

Att genomföra dessa intervjuer med läsarna som har deltagit i denna studie har varit oerhört intressant och läroriktigt i att få en förståelse för hur andra människor resonerar och fungerar gällande vart de hittar sina boktips. En del som hade varit extra intresseväckande att kunna undersöka var hur informationssökningarna agerade hos läsarna, om deras boktips som de hittade var resultat av *purposeful information seeking* eller *incidental information acquisition*. En inkludering av frågor i intervjuguiden gällande de formerna av informationssökning hade hjälpt till ge Williamsons modell (1998) fullt kraft i uppsatsen. Det var dock inte möjligt då modellen och teorin hittades efter att intervjuguiden var klar och intervjuerna påbörjade. De brister som det går att diskutera kring själva användandet av Williamsona modell (1998) är bland annat att den är så pass gammal. Detta kan medföra att modellen inte är uppdaterad och tar hänsyn till det samhälle vi lever i idag med de teknologiska framsteg som har gjorts.

Det är också värt att nämna hur urvalet kom att ut relaterat till var jag kom i kontakt med dem. Majoriteten av de som intervjuades kom jag i kontakt med genom Dagens Nyheters Facebookgrupp Snacka Om Böcker. Att använda sig av respondenter som främst kommer från en sådan grupp kan påverka vad för sorts svar som ges till intervjufrågorna. Det kan vara så att jag genom denna grupp kom i kontakt med människor som läser mycket, och som kanske läser en viss litteratur. Detta är dock svårt att spekulera kring, men är ändå av värde att nämnas.

Något jag tycker är intressant att notera är att läsarna i denna studie beskriver ingående hur de använder sig av sociala medier, internet och biblioteket för att få boktips. Många bibliotek har en egen Facebooksida eller Instagramsida som de använder på olika vis, men det är ingen läsare som nämner att de använder dessa informationsflöden. Det kanske är så att läsarna inte vet om att det bibliotek de använder sig möjligtvis finns

med på sociala medier. En ytterligare intressant punkt med internet och sociala medier är att de hjälper till att göra världen mindre hos dess användare. De kan hjälpa personer att hitta andra som de har mer gemensamt med online, än någon de känner i verkliga livet. Detta kanske gör dessa källor till potentiellt mer inflytelserika än några andra källor.

Studier som denna, och liknande, som behandlar hur läsare hittar sina boktips och vilka källor de använder sig av är ständigt aktuellt inom biblioteksväsendet. Studierna kan hjälpa till att ge en sorts inblick i hur dessa deltagare använder sig av biblioteken och vad som är viktigt för dem när de väljer och hittar boktips. De bidrar med information kring hur bl.a. skyltningen av böcker är för bibliotek och dess användare, och hur mycket de hjälper människor att hitta intressant litteratur till sin nöjesläsning.

7 Förslag till fortsatta studier

Det finns en del punkter som jag har fattat intresse för från denna studie som jag kan tycka att det skulle behövas mer forskning inom. En läsare från denna studie sade att hen känner sig som en kulturmänniska genom att läsa de kultursidor som finns i dagstidningen Dagens Nyheter. Baserat på detta så väcks en tanke till ett förslag på fortsatta studier inom hur läsning av viss litteratur för att få viss grupptillhörighet. Ett tillägg till detta kan då vara varför inte biblioteksväsendet behandlas som en kulturell auktoritet inom litteratur. Det sistnämnda kan kopplas till att få läsare använda sig direkt av bibliotekspersonalen för att få boktips.

Ett annat förslag till fortsatt forskning är mer forskning kring vilka källor som finns och som läsare använder sig av i sitt *everyday life information seeking*. Den forskning som finns nu och som jag har hittat genom min studie har några år på nacken. Det skulle vara av intresse med en undersökning där urvalsgruppen är tillräckligt stor för att resultatet skulle kunna bli representativt. En kvantitativ undersökning med enkät? En fråga som direkt dyker upp då är om det inom forskningsfältet finns ett behov av detta, eller om det är något som jag önskar hade funnits under min tid med min studie. Det blir också en fråga gällande resurser och tid, då en sådan studie skulle kräva mycket av båda.

Ett tredje förslag på fortsatta studier inom detta ämne är mer experiment på plats. Med det så menar jag att göra studier och experimentera mer med olika sorters tillvägagångssätt för att förmedla litteratur. Ett exempel på det kan vara lappar med tips bland hyllorna med böcker från en specifik bibliotekarie, och då också att det är tydligt vilken bibliotekarie som har gett det tipset om det skulle finnas de som uppskattar tipsen och vill ha fler.

Ett sista förslag till fortsatta studier kan vara inom hur bibliotekarier kan stärka sin yrkesroll genom att än mer bli sedd som en läsare som ger boktips som läsare kan lita på, såsom en del läsare i denna studie sade att en del människor på internet gör och vissa bokhandlar.

8 Käll- och litteraturförteckning

Anwyll, R., Chawner, B., & Tarulli, L. (2013). Social Media and Readers' Advisory: A Win-Win Combination? *Reference and User Services Quarterly*, 53(1), 18-22. doi: <http://dx.doi.org/10.5860/rusq.53n1>

Bryman, A., & Nilsson, B. (2018) *Samhällsvetenskapliga metoder*. 3. ed. Malmö: Liber.

Case, D. (red.) (2012). *Looking for information: a survey of research on information seeking, needs, and behavior*. 3. ed. Emerald Group Publishing.

Esew, Michael, Aisha Makarfi, Rhoda Wusa, Goshie & Aisha, Jamada. (2014). An Overview of Users Information Seeking Behaviour on Online Resources. *Journal Of Humanities And Social Science*, 19(1), 09-17. doi: 10.9790/0837-19190917

Holmberg, K., Bibliotekstjänst, & Svensk biblioteksforening. (2009). *Bibliotek 2.0 : Deltagarkultur i förändring* (Skriftserie om biblioteksutveckling). Lund : Stockholm: BTJ förlag ; Svensk biblioteksforening.

Höglund, L & Wahlström, E. (2018). Traditionell och digital bokläsning. I Andersson, U, Carlander, A, Lindgren, E & Oskarson, M (red). *Sprickor i fasaden*. (s. 249 – 264). Bohus: Ale Tryckteam. Hämtad från: <https://som.gu.se/publicerat/bocker/72sprickor>.

Jansson, A. (u.å). Blogg. I *Nationalencyklopedin*. Hämtad 3 december, 2018, från <https://www-ne.ne.se>

Kaplan, & Haenlein. (2010). Users of the world, unite! The challenges and opportunities of Social Media. *Business Horizons*, 53(1), 59-68. doi: <https://doi.org/10.1016/j.bushor.2009.09.003>.

Mai, J-E, Case, D, & Given, L. (2016). *Looking for Information: A Survey of Research on Information Seeking, Needs, and Behavior*. 4. ed. Emerald Group Publishing.

Moyer, J. (2007). Learning From Leisure Reading: A Study of Adult Public Library Patrons. *Reference & User Services Quarterly*, 46(4), 66-79. doi: <http://dx.doi.org/10.5860/rusq.46n4>.

Nationalencyklopedin. (u.å). Hashtag. I *Nationalencyklopedin*. Hämtad 3 december, 2018, från <https://www.ne.se>.

Nilsson, S. (2012). Biblioteken, litteraturen och läsaren. I Carlsson, U & Johannisson, J(red.). (2012). *Läsarnas marknad, marknadens läsare. En forskningsantologi utarbetad för litteraturutredningen.* (s. 151 – 162). Göteborg: Nordicom. Hämtad från: <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2012/03/sou-201210>

Ooi, K., & Li Liew, C. (2011). Selecting fiction as part of everyday life information seeking. *Journal of Documentation*, 67(5), 748-772. doi: <https://doi-org.lib.costello.pub.hb.se/10.1108/00220411111164655>.

Ross, C. (1999). Finding without seeking: the information encounter in the context of reading for pleasure. . *Information Processing & Management*, 35(6), 783-99. doi: [https://doi.org/10.1016/S0306-4573\(99\)00026-6](https://doi.org/10.1016/S0306-4573(99)00026-6).

Ross, C., McKechnie, L., & Rothbauer, P. (2006). *Reading matters : What the research reveals about reading, libraries, and community.* Westport, Conn.: Libraries Unlimited.

Rubin, Richard (2010). *Foundations of Library and Information Science.* Third ed. New York & London: Neil Schuman.

Savolainen, R. (2007). Information Behavior and Information Practice: Reviewing the “Umbrella Concepts” of Information-Seeking Studies 1. *The Library Quarterly: Information, Community, Policy*, 77(2), 109-132. doi: <https://doi-org.lib.costello.pub.hb.se/10.1086/517840>.

SFS 2013:801. Bibliotekslag. Ort: Kulturdepartementet. Hämtad 1 oktober, 2018, från http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/bibliotekslag-2013801_sfs-2013-801.

Sundin, O. (2012). Att hantera kunskap och information i den digitala samtiden. I Carlsson, U & Johannisson, J(red.). (2012). *Läsarnas marknad, marknadens läsare. En forskningsantologi utarbetad för litteraturutredningen.* (s. 141 – 154). Göteborg: Nordicom. Hämtad från: <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2012/03/sou-201210/>.

Tóth, M., & Audunson, R. (2012). Websites for booklovers as meeting places. *Library Hi Tech*, 30(4), 655-672. doi: <https://doi-org.lib.costello.pub.hb.se/10.1108/07378831211285112>.

Trost, J. (2010). *Kvalitativa intervjuer* (4., [omarb.] uppl.. ed.). Lund: Studentlitteratur.

Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Elanders Gotab. Hämtad 29 december, 2018, från <http://libris.kb.se/bib/8636354>.

Webster, F. (2014). *Theories of the information society*. (4. ed.) London: Routledge.

Williamson, K. (1998). Discovered by chance: The role of incidental information acquisition in an ecological model of information use. *Library and Information Science Research*, 20(1), 23-40. doi: [https://doi.org/10.1016/S0740-8188\(98\)90004-4](https://doi.org/10.1016/S0740-8188(98)90004-4).

9 Bilaga 1.

Intervjuguide

Inledning:

Studiens syfte är att undersöka vart läsare hittar sina boktips. Detta kommer att göras med kvalitativa intervjuer med ett flertal läsare. De moment som ingår i undersökningen handlar om boktips och hur ni går tillväga för att hitta dem, hur ser själva processen ut och vilka variabler spelar in i olika beslut, samt en beskrivning av en drömlösning för få boktips. Deltagandet är helt frivillig och ni kan när ni så önskar välja att avbryta ert deltagande utan några konsekvenser. Personuppgifter som framkommer i studien kommer att förvaras med största konfidentialitet, och kommer enbart att användas till denna studies syfte. Deltagandet är anonymt.

Basfrågor:

Kön:

Ålder:

Antal lästa böcker i år, ungefärligt:

Intervjufrågor:

1. Var hittar du dina boktips? (Be om exempel om det inte ges)
2. Vad är anledningen till att du använder X? (Be om exempel om det inte ges)
- 2b. Vad upplever du att X ger som andra inte ger?

(Ställ fråga 2 & 2b till varje exempel som ges i 1)

2c. Kan ni komma på fler exempel?

3. Kan du beskriva hur du går till väga när du vill ha boktips? (Be om exempel om det inte ges)

4. Finns det några kanaler som du väljer att inte använda? (Be om exempel om det inte ges)

4b. Av vilken anledning?

5. Har du alltid gjort på samma sätt när du letat boktips?

5b. Om inte, vad är annorlunda nu?

6. Använder du biblioteket för att få boktips? (Be om exempel om det inte ges)

7. Kan du beskriva en ”drömlösning” för att få boktips?

8. Är det något annat du vill berätta om som är relaterat till det vi har pratat om nu?

10 Bilaga 2

10.1 Inlägg postat i Facebookgruppen Snacka om Böcker

Hej!

Jag heter Jessica Hermansson och jag läser min sista termin på Bibliotekarieutbildningen vid Högskolan i Borås. Jag ska nu skriva min kandidatuppsats och ämnet är var läsare hittar sina boktips och vilka kanaler de använder. Jag söker därför efter läsare att intervjua om detta ämne. Det spelar ingen roll om du är biblioteksanvändare eller inte. Deltagandet kommer att vara helt anonymt.

Så om du skulle vilja delta får du gärna höra av dig till mig. Antingen genom att kommentera detta inlägg eller genom att skriva direkt till mig här på Facebook.

Tack på förhand!

10.2 Inlägg postat på min privata Facebook

”Hej!

Jag läser min sista termin på Bibliotekarieutbildningen vid Högskolan i Borås och jag ska nu skriva min kandidatuppsats. Ämnet är var läsare hittar sina boktips och vilka kanaler de använder. Jag söker därför läsare att intervjua om detta. Det spelar ingen roll om du är biblioteksanvändare eller inte. Deltagandet kommer att vara helt anonymt.

Så om du skulle vilja delta får du gärna göra av dig till mig. Antingen genom att kommentera detta inlägg eller genom att skriva direkt till mig här på Facebook.

Tack på förhand!”